

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 2. Quot & quos in suo canone libros habuerint Hebri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

TRACTATUS NONUS.

D E

REGULIS FIDEI.

Regula fidei dicitur id quod continet vel proponit infallibiliter veritates à Deo revelatas, pertinentes ad fidem catholicam. Dividitur in animatam & inanimatam. Inanimata duplex est, Scriptura scilicet & Traditio: animata verò, quæ duplex, universitas pastorum, seu pastorum & ovium, universitas pastorum, seu corpus pastorale capiti suo Romano Pontifici conjunctum; Concilium generale à Romano Pontifice approbatum, & Sedes Apostolica.

DISPUTATIO PRIMA.

DE SCRIPTURA SACRA.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum dentur aliquæ Scriptura Sacra, seu divina.

RESPONSIO I.

Dati sacras aliquas scripturas evidenter credibile est evidentiâ absoluta & perfecta, adeoque respectu omnium sufficientissima.

Prob. Scriptura sacra dicitur ea, quæ continet verbum Dei, seu divinas revelationes. Atqui dari hujusmodi scripturas evidens est saltem evidentiâ credibilitatis absoluta & perfecta. Ergo, &c. *Prob. min.* Nam habemus motiva, quæ si non separatim, saltem conjunctim sumpta, ostendunt evidenter evidentiâ absoluta & perfecta non posse nisi imprudenter negari, quod dentur aliquæ scripturæ, quæ verbum Dei, seu revelationes à Deo factas continent, sive, quod idem est, quod aliquæ scripturæ, eæ nimirum, de quibus infra, verè contineant verbum Dei, seu revelationes à Deo factas. Ergo, &c.

Motiva autem illa sunt, illarum scripturarum antiquitas; illarum mirabilis conservatio inter tot & tantas persecutionum & hæresum procellas, quibus hæcenus exagitata est christiana religio; puritas, sublimitas & sanctitas doctrinæ quam continent; illarum planè divina in hominum animis ad amorem Dei, & virtutum omnium exercitium convertendis energia; summa veneratio, qua illas prosecuti sunt à septemdecim sæculis innumeri penè viri in religione christiana, doctrina, sanctitate & sapientiâ insignes; prophetiarum, quas habent, veritas eventu comprobata; authorum, à quibus conscriptæ fuerunt diversis temporibus, locis & linguis, summa inter se consensio & concordia. Ex his autem argumentis saltem collectivè sumptis, quis non evidenter colliget, sine temeritate maxima negari non posse scripturarum illarum divinitatem?

RESPONSIO II.

Imò dari aliquas scripturas divinas, simpliciter evidens est evidentiâ magna morali.

Prob. Tam certum & evidens est dari divinas aliquas scripturas, quàm certum & evidens est religionem christianam esse veram religionem: unum enim è præcipuis religionis christianæ dogmatibus est,

Simonnet Theol. Tom. II.

quod dentur aliquæ scripturæ, verè contingentes verbum Dei, seu revelationes à Deo factas. Atqui, ut suo loco probatum est, certum & evidens est simpliciter evidentiâ magna morali, religionem christianam esse veram religionem. Ergo, &c.

Porro scripturæ illæ, quarum divinitatem nonnisi imprudenter negari posse, imò simpliciter evidentem esse probavimus, dividuntur, velut totum in partes, in eas quæ ante adventum Christi exaratae fuerunt, & componunt vetus testamentum; & eas, quæ conscriptæ fuerunt post Christi adventum, & in illis novum testamentum consistit. Hæ itaque in lege gratiæ, illæ verò in lege Mosaica ab authoribus à Deo inspiratis, qui idcirco Authores sacri nominantur, conditæ fuerunt. Sed

Nota. Prosequentibus articulis. Hæc vox Canon, duplicem habet significationem. 1. Enim significat idem ac Regula. Hinc Conciliorum decreta de fide vel moribus, vocantur Canones, quia sunt fidelibus credendorum vel agendorum regulæ; sed hæc vocis acceptio non est hujus loci. 2. Significat idem ac Catalogus, & in hac significatione hic sumitur, cum scripturis sacris attribuitur. Cum itaque queritur, quis sit canon librorum sacrorum, sensus est, quis sit librorum sacrorum catalogus; & cum queritur, quinam libri sint canonici, sensus est, quinam libri in librorum sacrorum catalogum sint relati. Canon hic est librorum sacrorum catalogus, & libri canonici sunt libri sacri.

ARTICULUS II.

Quot & quos in suo Canone libros habuerint Hebræi.

Resp. In canone Hebræorum fuerunt libri viginti duo, nempe Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium. (Hos quinque libros à Mose conscriptos Legem nuncuparunt Hebræi.) Liber Josue, liber Judicum, in quem compingunt librum Ruth; liber Samuelis, quem nos primum & secundum Regum dicimus; liber Regum, qui apud nos tertio & quarto Regum continetur; Ilias, Jeremias, Ezechiel; liber duodecim Prophetarum; Job, Psalterium Davidis, Salomonis Proverbia, Ecclesiastes, Canticum Cantorum, Daniel, Verba dierum, qui apud nos Paralipomenon primus & secundus inscribitur; Esdras, qui apud Latinos & Græcos in duos libros divisus est, & Esther.

Prob. Ex Josepho lib. 1. contra Appionem Alexandrinum, num. 27. & 28. ubi tamen non enumerat, sed solum indicat præfatos libros, quos, ut hic obiter observare opera pretium est, monet omnes ante Artaxerxis obitum fuisse conscriptos. Ex Origene apud Eusebium, lib. 6. Histor. Eccles. cap. 18. nisi quod non habet expressam libri Ruth mentionem. Ex S. Hilario in Prologo in libr. Psalmorum num. 15. Ex S. Cyrillo Hierosolymitano catechesi 4. Ex S. Epiphano in libro de mensuris & ponderibus. Ex S. Hieronymo in Prologo Galeato, cujus ordinem secuti verba ferè exscripsimus. Ex S. Isidoro Hispalensi lib. 6. originum cap. 1. Ex S. Damasceno lib. 4. orthodox. fidei cap. 18.

Quæres. Utrum apud Hebræos fuerint plures librorum sacrorum canones editi?

T 2

Resp.

Resp. Triplex est hac de re sententia. Prima docet res fuisse librorum sacrorum canones editos; primum ab Esdra Sacerdote & Scriba sub Artaxerxe Persarum rege; secundum à Synagoga magna, antequam LXX. Interpretes ad interpretandas sacras Scripturas ad Ptolomæum Philopatorem in Ægyptum mitterentur; tertium item à Synagoga magna post bellā Machabæorum. Secunda sententia docet duos tantum librorum sacrorum canones fuisse apud Hebræos; primum ab Esdra, secundum à Synagoga magna, vel antequam in Ægyptum mitterentur LXX. Interpretes cum sacro codice, vel saltem cum Phariseos inter & Saducæos exorta est controversia, concinnatum. Tertia sententia docet unicum apud Judæos fuisse librorum sacrorum canonem, ab Esdra confectum.

Quæres 2. Quis fuerit author præfati Hebræorum canonis?

Resp. Plane dicendus est præfatus Hebræorum canon ab Esdra confectus. Nam 1. sententiæ omnes Esdræ unus canonis auctorem, & duæ priores in probando duplici vel triplici canone deficiunt, & meris conjecturis nituntur: neque primam juvant hæc verba lib. 2. Machab. cap. 2. *Construens (Nehemias) bibliothecam, congregavit de regionibus libros, & prophetarum, & David, & epistolas Regum, & de donariis. Similiter autem & Judas ea quæ deciderant per bellum, quod nobis acciderat, congregavit omnia, & sunt apud nos.* Ex his enim ad summum colligi potest, canonem ab Esdra primo contextum, sub Nehemia & Juda recognitum fuisse, & exemplaria à librariis mendis expurgata.

2. Rabbini præfatum canonem, non Esdræ, sed Synagogæ attribuentibus satisfit, si dicatur Esdras canonem à se compositum, Judæorum concilio, quod Sanedrîn vocabatur, obtulisse, conciliumque canonem à se recognitum comprobasse, & auctoritate sua, quæ in libris consecrandis suprema erat, sancivisse.

3. Præfatum canonem Esdrinum esse, disertis verbis docet S. Isidorus Hispal. lib. 6. originum c. 1. *Hebræi, inquit, vetus testamentum, Esdræ auctore, juxta numerum litterarum suarum, viginti duobus libris accipiunt.* Hanc suam sententiam profecto haulerat ex antiquioribus Patribus, ex quibus satis aperte colligitur. Nam sic ait S. Irenæus lib. 3. cap. 25. *Inspiravit (Deus) Esdræ sacerdoti tribus Levi, prætorum Prophetarum omnes rememorare sermones, & restituere populo eam legem, quæ data esset per Moysen.* Et Tertullianus lib. de habitu muliebri cap. 3. *Omne instrumentum Judaicæ litteraturæ per Esdræm constat restauratum.* S. Hilarius prologo in Psalmos scribit, *Esdræm, ut antiquæ traditiones ferunt, incompositos (Psalmos) & pro authorum ac temporum diversitate dispersos, in volumen unum collegisse & reuulisse.* S. Basilius *Esdræm omnes divinos libros ex mandato Dei eructavisse, dicit in epistola ad Chilonem.* S. Hieronymus *Esdræm Pentateuchi restauratorem* appellat in lib. contra Helvidium. Theodoretus denique argumento in Psalmos asserit, *Esdræm edidisse in lucem libros celestis gratiæ plenos, qui cum propter Judæorum incuriam, tum vero ob impietatem Babyloniorum, diutius depravati permanserunt.* Certe cum Patres restauratorem librorum sacrorum Esdræm faciunt, & nullum alium præter illum faciunt, hoc ipso satis aperte videntur ei canonem Hebræorum attribuire. Sed

Quæres 3. Quomodo libros sacros restauravit Esdras? Utrum scilicet illos omnes & integros de novo ex inspiratione divina dictando, an verò dispersos colligendo, & in unum corpus ordinando?

Resp. Duplex est hac de re sententia. Prima sententia docet, libros omnes sacros tempore captivitatis Babylonicæ, quando Hierosolymitana civitas diruta, & templum flammis absumptum est, periisse, adeoque Esdræm illos non aliter postea restaurare potuisse, quam eos de novo ex inspiratione divina scribendo, vel dictando. Secunda sententia docet, universam quidem Scripturam, quæ publicè servabatur in templo, cum ipso templo conflagrasse, &

ita periisse; sed apud privatos, puta apud Ezechielem, Daniëlem, Hieremiam, Aggeum, Zachariam, Mardocheum, & ipsum Esdræm, aliqua exempla integra, vel eorum saltem partes alias apud alios, servatas fuisse; quod enim nulli privati sacram apud se Scripturam haberent, prorsus incredibile est; adeoque Esdræm non aliter restaurasse libros sacros, quam eos variis in locis inventos colligendo, & collectos in unum corpus redigendo, atque menda, si quæ scribarum incuria irreperant, corrigendo.

Hanc secundam sententiam facile anteponimus priori, quam tamen videtur esse secutus S. Basilius loco citato, ob testimonium libri quarti Esdræ, qui quia apocryphus est, & passim fabulas Judaicas redoler, nullam planè meretur fidem: in hoc autem libro, cap. 14. expressis verbis narratur, Esdræm inspiratum divinitus, scripturam, quæ omnino intererat, reparasse, quinque viris dictando totis quadraginta diebus, cujus facti nullum vestigium extat in scripturis canonicis, & ab Ecclesiâ receptis, nec ex traditione probari potest. Nam Basilio plures alios opponimus; nempe Irenæum, Tertullianum, Hilarium, Hieronymum, & Theodoretum, qui simpliciter dicunt Esdræm libros sacros restituisse, instaurasse, collegisse, in lucem edidisse, nec addunt hoc fecisse dictando memoriter, quod factum, si verum esset, non fuisset silentio prætermittendum, utpotè miraculosum, & ad conciliandam scripturis auctoritatem aptissimum.

Adde quod Theodoretus loco citato expressè testatur libros sacros post Urbis Hierosolymitanæ devastationem permanisse, quamvis partim ob Judæorum incuriam, partim ob Babyloniorum impietatem depravatos. Theodoretus planè consonant sancti Chrysostomus homil. 8. in epistol. ad Hebræos, ubi asserit, Esdræm à Deo inspiratum, ut ex librorum sacrorum reliquiis scripturam componeret, & componendo repararet.

Quæres 4. Utrum præter libros Hebræorum canonem contentos, fuerint etiam alii libri sacri in lege Mosaiica conscripti?

Resp. Præter libros Esdrino canone contentos, fuerunt etiam alii libri sacri & divini, nempe libri Tobiae, Judith, Sapientiæ, Ecclesiastici, & Machabæorum primus & secundus. Nam 1. quod hi libri in lege Mosaiica conscripti fuerint, nemini dubium est. 2. Quod sint sacri & divini, constat ex testimonio Ecclesiæ, quæ illos ut sacros & divinos adoptavit, & in canone suo posuit, ut infra videbitur. Præter hos autem libros, fuisse adhuc alios in lege veteri, etiam à Prophetis conscriptos, habemus ex libris 1. & 2. Paralipomenon, in quibus citantur. Utrum autem fuerint sacri, seu ex divina inspiratione conscripti, an non, controversatur. Alii enim divinos omnes fuisse asserunt, nec tamen in Hebræorum canonem relatos, quia exciderant, cum Esdras canonem suum composuit: alii asserunt aliquos fuisse divinos, sed non omnes: alii denique nullos divina inspiratione, sed humana diligentia exaratos fuisse volunt, in qua videtur esse sententia S. Augustinus lib. 18. de Civ. cap. 38. Res videtur nobis planè dubia. Nam sicut Propheta poterant non loqui, & quandoque non loquebantur ut Propheta, sed ut homines; ita poterant scribere non ut Propheta, sed ut homines, humanæ industriæ relictæ. Quo autem ex his duobus modo prophetæ conscripserint libros illos, quorum meminit scriptura canonica, & qui injuria temporum perierunt, nec in librorum sacrorum catalogo fuerunt, quis definit?

Quæres 5. Quare libri Tobiae, Judith, Sapientiæ, Ecclesiastici, & Machabæorum primus & secundus, nunquam ab Hebræis, libris sacris ac divinis accensiti fuerint?

Resp. 1. Non potuerunt libris sacris accenseri ab Esdra, quia nondum extabant, nec exarati fuerunt, nisi post mortem Artaxerxis, quod manifestum est de primo & secundo Machabæorum, & de reliquis facile ostenditur: cum enim sint verè sacri & divini, Esdras,

Esdra, qui erat propheta, & à Deo ad reparandam scripturam suscitatus, atque in eadem illa scriptura versatissimus, ut significatur lib. 1. Esdræ, cap. 7. non prætermisisset illos, cum canonem suum conderet, si tunc temporis jam existissent.

2. Post Esdræ tempora, libri illi quamvis in pretio fuerint apud Hebræos, ab eis tamen in librorum divinorum canonem non fuerunt relati, quia apud eos Prophetarum successio incerta fuit post mortem Artaxerxis, hoc est, quia apud eos incertum fuit, utrum post mortem Artaxerxis fuerint aliqui homines ad scribendum inspirati, adeoque utrum præfati libri qui post Artaxerxis tempora fuerunt conscripti, ex inspiratione divina conscripti fuerint. Hanc rationem suggerit Josephus, lib. 1. contra Appionem num. 29. ubi ita loquitur: *Ab Artaxerxe verò usque ad nostrum tempus singula quidem conscripta, non tamen prioris simili fide sunt habita, eà quod non fuerit certa successio Prophetarum.*

Quæres 6. Utrum præfati libri Tobie, Judith, &c. ut sacri & divini recepti fuerint ab Hellenistis?

Resp. Hac de re duplex est sententia. Prima docet præfatos libros ut sacros & divinos receptos esse ab Hellenistis, hoc est, à Judæis qui græca utebantur lingua, licet ut tales non recipere ab Hebræis, hoc est à Judæis, qui hebraica lingua utebantur. Secunda verò sententia negat. Hanc sententiam priori facile anteponimus.

Ratio est, quia 1. Prophetarum & hominum à Deo inspiratorum post Artaxerxis tempora successio non magis certa fuit apud Hellenistas, quam apud Hebræos. 2. Hellenistæ non minus religiosi fuerunt, nec minori reverentia Esdrinorum canonem prosecuti sunt, quam Hebræi, qui tamen pro sua in canonem ab Esdra confectum reverentia, nihil ei addere, aut ex eo demere unquam ausi sunt, parati potius tormenta qualibet pati, & mori, quam alterutrum attentare, teste Josepho lib. 1. contra Appionem num. 29. & 30. Tanto, inquit, secula jam præterito, hoc est, libris sacris quos Moyses, & alii deinceps homines divino spiritu afflati usque ad Artaxerxis mortem conscribere, & ex quibus Esdras canonem suum composuit, neque adicere quidquam aliquis, nec auferre, nec transformare presumpsit. *Omnibus enim insertum est mox ex prima generatione Judæis, hæc divina dogmata nominare, & in his uique permanere: & propter ea, si oporteat, libenter mori, &c.* 3. Hebræi habuerunt apud se synagogam magnam, cujus erat, ut docent ipsimet prioris sententiæ defensores, controversias de librorum divinitate exortas dirimere; adeoque prius apud Hebræos præfati libri ut sacri & divini recipiendi fuerint & in canonem referendi, quam ut canonici recipere, aut etiam possent recipi ab Hellenistis.

Dices. Præfati libri partim græcè primùm conscripti, partim chaldæo vel hebræo in græcum sermonem conversi, versioni lxx. Interpretum, qua utebantur Hellenistæ, inserti fuerunt. Resp. Esto. Sed quid inde? Certè in nostro canonicarum scripturarum codice habemus orationem Manasses regis Juda, cum libris tertio & quarto Esdræ, nec tamen idcirco sunt scriptura canonica, sed à nobis ut apocrypha rejiciuntur.

Dices. Præfati libri legebantur in synagogis Hellenistarum. Resp. Si legebantur, non ut sacri & divini, sed ut pii, & ad animarum edificationem idonei legebantur. Unde enim Hellenistæ potius habere potuerunt, quam Hebræi, libros illos ut sacros & divinos recipiendos esse? Quare S. Hieronymus, cum in præfationibus in libros Tobie & Judith ait eos ab Hebræis inter Hagiographa recenseri, non addit etiam ut sacro divinos receptos esse, & lectos ab Hellenistis? Denique Hellenistarum & Hebræorum unus & idem fuit canon: quis enim Hellenistarum canonem ab Hebræorum canone distinxit unquam? Ergo apud Hellenistas non plures libri ut canonici suscepti & lecti sunt, quam apud Hebræos.

Dices. Præfatos libros Ecclesia accepit ab Hellenistis. Simonnet Theol. Tom. II.

nistis. Resp. Esto. Dico, esto: nam quare Ecclesia dicitur libros illos ab Hellenistis potius quam ab Hebræis accepisse; cum non solum Hellenistæ, sed etiam Hebræi eos apud se habuerint, etiam græco sermone editos? Sed esto: at saltem Ecclesia libros illos ab Hellenistis accepit tantum ut hagiographos, ab Apostolis verò ut sacros & divinos. Et verò etiam supposito, quod præfati libri ut sacri & divini suscepti fuerint ab Hellenistis, ad hoc ut Ecclesia libros illos velut sacros & divinos prudenter susciperet, opus habuit Apostolorum autoritate: ad hoc enim sufficere non poterat autoritas Hellenistarum, libros illos velut sacros & divinos suscipientium, contradicentibus Hebræis, & libros illos solum ut hagiographos suscipientibus.

ARTICULUS III.

Quinam libri, tam ex veteri quam ex novo Testamento, sint in canone Ecclesiæ Catholicæ.

RESPONSIO I.

IN Canone Ecclesiæ, 1. sunt ex Testamento veteri quinque libri Moysi, idest, Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deuteronomium; Josue, Judicum, Ruth, quatuor Regum, duo Paralipomenon, Esdræ primus & secundus, qui dicitur Nehemias; Tobias, Judith, Esther, Job, Psalterium Davidicum 150. Psalmorum, Parabola, Ecclesiastes, Canticum Canticorum, Sapientia, Ecclesiasticus, Isaias, Hieremias cum Baruch, Ezechias, Daniel, duodecim Prophetæ minores, idest, Osee, Joel, Amos, Abdias, Jonas, Michæas, Naum, Abacuc, Sophonias, Aggeus, Zacharias, Malachias, duo Machabæorum primus & secundus.

2. Sunt etiam ex novo Testamento quatuor Evangelia secundum Matthæum, Marcum, Lucam, & Joannem, Actus Apostolorum à Luca Evangelista conscripti; quatuordecim Epistolæ Pauli Apostoli, ad Romanos, duæ ad Corinthios, ad Galatas, ad Ephesios, ad Philippenses, ad Colossenses; duæ ad Thessalonicenses, duæ ad Timotheum; ad Titum, ad Philemonem, ad Hebræos; Petri Apostoli duæ; Joannis Apostoli tres; Jacobi Apostoli una, Judæ Apostoli una, & Apocalypsis Joannis Apostoli.

Ita Synodus Tridentina, quæ huic sacrorum librorum catalogo hæc verba subjicit: *Si quis autem libros ipsos integros cum omnibus suis partibus, prout in Ecclesia Catholica legi consueverunt, & in veteri vulgata latina editione habentur, pro sacris & canonicis non susceperit anathema sit.*

Quæres. Utrum hic librorum sacrorum canon primùm editus sit à Synodo Tridentina?

Resp. Negativè. Nam eundem illum canonem habent sæculo septimo Isidorus Hisp. lib. 6. originum, cap. 1. Sæculo quinto Innocentius I. in epist. ad Exuperium, cap. 7. quod his verbis incipit: *Qui verò libri recipiantur in canone sanctorum scripturarum, breviter annexus ostendit.* Ex quibus colligitur Ecclesiam Romanam canonem hunc semper habuisse; neque enim Innocentius primùm condidit canonem, quem mittit ad Exuperium, sed canonem in Ecclesia sua receptum mittit. Quando autem receptum, nisi ab initio ex traditione apostolica, cum ab initio traditiones Apostolicas omnes habuerit, omneque semper custodierit, & custoditura sit fideliter?

Eodem sæculo quinto eundem canonem habent Augustinus lib. 2. de Doctrina Christiana cap. 8. & Gelasius in Concil. Rom. 70. Episcoporum; quarto denique sæculo Concilium Carthagin. III. cap. 47. Porro quod Ecclesia Africana etiam antea ab initio habuerit, suaderi potest ex Tertulliano & Cypriano, qui libros omnes hoc canone contentos citant ut scripturam divinam, excepto fortasse uno aut altero ex veteri testamento. Sed